

YUNANİSTAN VE SURIYELİ MÜLTECİLER: AVRUPA’NIN KAPISINI ZORLAMAK*
GREECE AND SYRIAN REFUGEES: FORCING THE EUROPEAN DOORS

İlhan ARAS

Yrd. Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, ilhan.aras@yahoo.com

Akın SAĞIROĞLU

Öğr. Gör., Adıyaman Üniversitesi, Besni MYO, akinsagioglu@hotmail.com

MAKALE BİLGİSİ

ÖZET

Geliş 14 Aralık 2017
Kabul 21 Aralık 2017

Anahtar Kelimeler:

Yunanistan
Suriye
Mülteci
Avrupa Birliği

JEL Classification Codes:
F50, N44, N45

Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde köklü değişikliklere neden olan Arap Baharı, en ciddi etkisini Suriye üzerinde göstermiştir. Yüz binlerce insanın ölümüne, milyonlarca insanın ülkelerini terk etmesine neden olan gelişmeler, komşu ülkeleri etkilediği kadar Avrupa ülkelerini de önemli ölçüde etkilemiştir. Bu çerçevede, Suriye’den Avrupa’ya kaçmak isteyen Suriyeliler için Avrupa’ya açılan kapılardan biri de Yunanistan olmuştur. Böylece, sorunun doğrudan taraflarından biri olan Avrupa’nın yaklaşımını Yunanistan özelinde incelemek dikkat çekici olacaktır. Bu bağlamda çalışmada, Yunanistan’ın Suriyeli mültecilere yaklaşımı 2015-2017 dönemiyle sınırlandırılarak Yunanistan Başbakanı Aleksis Çıpras’ın ve konuyla ilgili yetkililerin söylemleri çerçevesinde kronolojik olarak aktarılacaktır. Sonuç olarak, ciddi ekonomik sorunlarla mücadele eden Yunanistan’ın, söz konusu göç baskısı karşısında gerekli tedbirleri alamadığı görülmüştür. Ayrıca, hiçbir devletin tek başına çözemeyeceği Suriyeli mülteciler konusunda Yunanistan’ın Avrupa Birliği’nden ve Türkiye’den destek talebi söz konusu olmuştur.

© 2017 PESA Tüm hakları saklıdır

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Received 14 December 2017
Accepted 21 December 2017

Keywords:

Greece
Syria
Refugee
European Union

JEL Classification Codes:
F50, N44, N45

Arab Spring that causes fundamental changes in Middle East and North Africa countries has showed the most serious effect over the Syria. Developments that cause death of hundreds of thousands of people and leave the country of millions of people have affected neighbor countries as well as European countries. In this framework, Greece has been one of the gateways to Europe for Syrians who run away from Syria to Europe. So, examining the Europe’s approach as one of the sides of the problem in context of Greece will be remarkable. In this context, this paper will chronically deal with Greece’s approach to Syrian refugees within the frame of discourses of Greece Prime Minister Alexis Tsipras and related authorities over the period 2015-2017. Consequently, it is seen that Greece which struggle serious economic problems, hasn’t taken required precautions in aforementioned migration wave. Besides, Greece has asked for support from the European Union and the Turkey to refugee problem as no single country can handle the refugee problem by itself.

© 2017 PESA All rights reserved

* Bu çalışma II. Uluslararası Gerçek ve Umut Arasında Suriyeli Mülteciler Sempozyumu’nda sunulmuş bildirinin gözden geçirilmiş halidir

GİRİŞ

Arap Baharı, sadece meydana geldiği Orta Doğu ve Kuzey Afrika (ODKA) ülkelerini değil, komşu coğrafyaları da farklı açılardan derin bir şekilde etkilemiştir. ODKA'yı lider ve yönetim değişiklikleri açısından etkileyen gelişmeler, Avrupa kıtasını ise yaşanan olaylardan kaçan mültecilerin Avrupa kıtasına ulaşma ve Avrupa ülkelerinde kalma amaçlarıyla etkilemiştir. Öyle ki; onlarca/yüzlerce Suriyeli mültecinin Avrupa'ya ulaşmak isterken hayatını kaybetmesi basına yansıyan günlük olağan haberler halini almıştır. Bu kapsamda, Suriyeli mültecilerin Avrupa'ya gitme amaçları Avrupa ülkeleri için ciddi bir sınav haline gelmiştir.

Yunanistan ise, Avrupa'ya akın eden göçmenlerden en fazla etkilenen ülkelerden biri olmuştur. Ekonomik kriz içerisindeki Yunanistan'da yönetime gelen Alexis Çıpras liderliğindeki SYRIZA (Coalition of Radical Left/ Radikal Sol Koalisyon), ülkenin yaşadığı göç sorununun etkisiyle Göç Politikalar Bakanlığı'nı kurmuştur (Xypolia, 2015: 63). Ancak ülkenin yaşadığı göç sorunu kurumsal yapıyla halledilemeyecek boyutta olduğundan, borç krizi içerisindeki ülke mülteci sorunuyla da mücadele etmek zorunda kalmıştır.

Çalışmada öncelikle sorunun Yunanistan'daki durumuna bakılacak, sonraki bölümde Yunanistan'ın karşılaştığı göçmen sorunu nedeniyle yeterli destek alamadığını iddia ettiği Avrupa'ya/Avrupa Birliği'ne (AB) tepkisi ele alınacak ve sorunun Türkiye'ye boyutu aktarılacaktır. Suriyeli mültecilerle ilgili olarak çok sayıda çalışma yapılmış olmasına rağmen, AB üye devletlerinin soruna yaklaşımlarını aktaran çalışmalar (Evangelinidis, 2016) literatürde önemli bir eksiklik olarak kalmıştır. Bu nedenle çalışma ülkeler düzeyinde Suriyeli mülteciler konusunda literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

1.Mülteci Sorununa Genel Bir Bakış

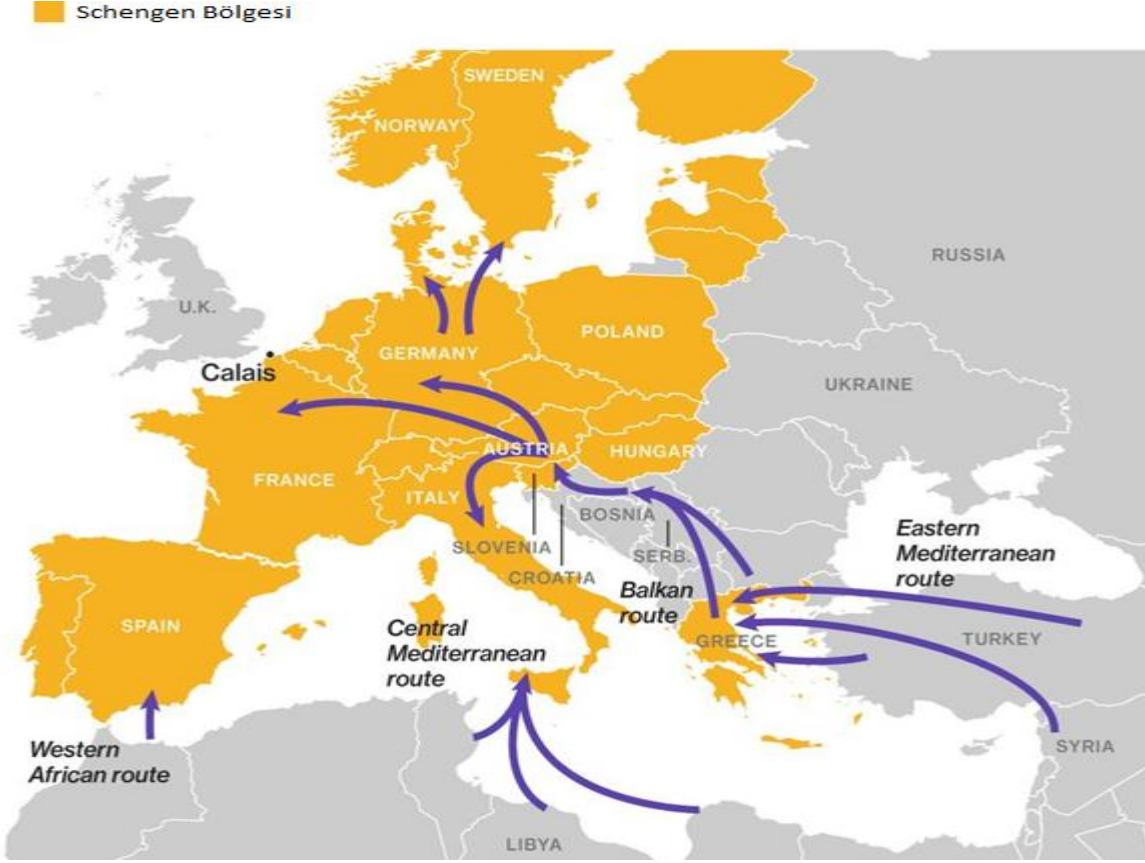
Yunanistan karşılaştığı göç sorunuyla ilgili birçok tedbir almak durumunda kalmış, 2012'de Evros (Meriç) nehri kıyıları tel örgülerle çevrilmiştir. 11 km uzunluğunda olan ve Yunanistan-Türkiye sınırının büyük bir bölümünü kaplayan bu alan göçmenlerin ülkeye girmek için kullandıkları bir nokta olduğundan korunması gereken bir yer olarak kabul edilmiştir. Yunan yetkililerine göre de, tel örgüler sayesinde kaçakçıların ve yasadışı göçmenlerin cesaretleri kırılacak, Yunanistan'ın diğer AB ülkeleri için transit bir ülke haline getirilmesine izin verilmeyecektir. Buna karşın, tel örgüler mülteci akışını durduramamıştır (Evangelinidis, 2016: 33).

2014-2015 dönemine kadar komşu ülkelere göç eden Suriyeliler özellikle bu tarihlerden itibaren Avrupa ülkelerini tercih etme eğilimi göstermiştir. Avrupa'ya yönelen Suriyeli mülteciler için Yunanistan, genel anlamda bir varış değil geçiş ülkesi olarak görülmüştür.

İtalya ve İspanya gibi Yunanistan'da Akdeniz sınırıyla, AB'de mülteci olma arayışındaki Suriyeliler için sıkça kullanılan bir giriş noktası olmuştur. Öyle ki, Yunanistan'daki mültecilerin sayısı 2013 başlarından 2014 başlarına kadar %223 artmıştır. 2013'te 8.000 olan mülteci sayısı 2014'ün ilk on ayında 29.000'e kadar çıkmış ve bu sayının önemli bir bölümünü Suriyeliler oluşturmuştur (Kellou, 2014).

Diğer birçok Avrupa ülkesi gibi Yunanistan'ın da ağır bir şekilde etkilendiği göçmenlerin Avrupa'ya geçiş rotaları Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1: Avrupa'ya Göç Yolları

Kaynak: Frontex, i-map'ten aktaran (Bloomberg, 2016)

Haziran 2013'e kadar Yunanistan'ın iltica sistemi işlevsiz olduğundan, hiç kimse iltica hakkı elde edememekteydi. Bu tarihten itibaren iltica sisteminde yapılan reformlarla Suriyelilerin iltica talepleri için verilen olumlu yanıtların oranı %99.3'e kadar çıkmıştır. Buna karşın, Yunanistan'ın iltica başvurusunu kabul etmesi durumunda yakın bir aile üyesi ve aile birleşmesi talebi olmadıkça başka bir Avrupa ülkesine gitmeleri mümkün olmayacağından dolayı çok az sayıda mültecinin iltica başvurusu yaptığı görülmüştür (Kellou, 2014).

2013 yılında Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (*United Nations High Commissioner for Refugees*) tarafından Suriyeli mültecilerle ilgili olarak Yunanistan yetkililerine şu tavsiyelerde bulunulmuştur (UNHCR, 2013: 4):

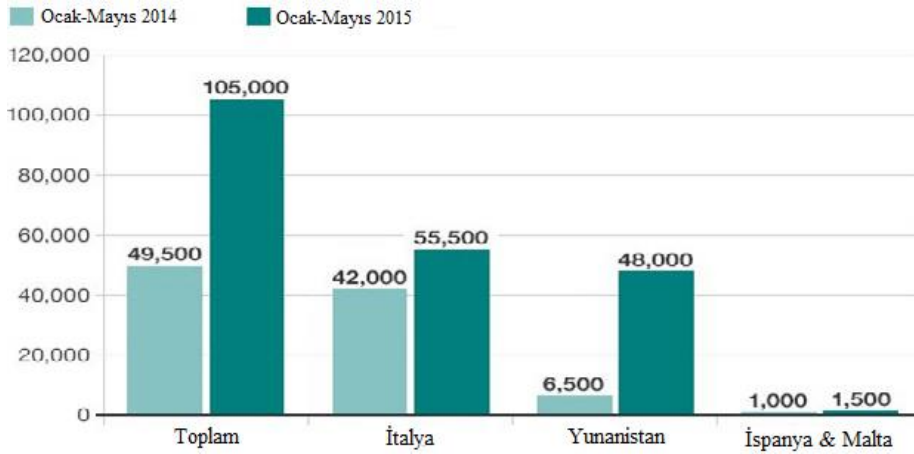
- Suriye'den gelen mültecilerin Yunanistan topraklarına gelmeleri ve güvenlikleri sağlanmalı
- Mültecilerin Suriye'de insan hakları ve güvenlik sağlanıncaya kadar Suriye'ye veya komşu ülkelere dönmemeleri
- İltica prosedürüne göre, Suriye'den gelen mültecilerin engellenemeyen gelişleri için gerekli tedbirler alınmalı
- 1951 Cenevre Sözleşmesi veya tamamlayıcı korumanın farklı bir yolunun hükümleriyle uyumlu olarak Suriye'den gelen sığınmacılar için koruma sağlanmalı
- Suriye'den gelen mülteciler için alıkoyma tedbirlerinin alınmaması ve sınır dışı emirlerini veya yürürlükteki kanunun hükümleriyle alınan geri dönüş kararlarını askıya almak

Yunanistan Başbakanı Çıpras; Yunanistan'ın durumunu hem kutsal hem de lanetli bir durum olarak nitelendirmiş, Yunanistan'ın hassas bir coğrafyada olmasından dolayı bunları yaşadığını, Yunanistan'ın antik zamanlardan beri savaşlara ve çatışmalara sahne olduğunu, günümüzde ise mülteci krizinde insanların ilk geldikleri ülke Yunanistan olduğu için ülkenin büyük bir zorlukla karşı karşıya kaldığını açıklamıştır (Diekmann, 2016).

Ekim 2015'te Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda konuşan Çıpras, AB'de yüksek duvarların inşa edilmesinden ayrıca göçmenlere ve mültecilere kötü muamele yapılmasından şikayetçi olmuştur. Ayrıca; Suriye, Afganistan ve Libya'dan 300.000'den fazla insanın Yunanistan sınırlarına akın ettiğini belirterek, “dünyamızın geleceğinde veya Avrupa'nın geleceğinde kapımızın önünde çocukların uzandığı veya yüksek duvarlar inşa edebileceğine inanmak istemiyorum. [...] atalarımızın çoğu mülteciler veya göçmenlerdi. [...] Yunanistan halkı, mülteciler için barınak ve gıda temin etmesiyle dayanışmasını göstermiştir. [Suriyeli mültecilere karşı] ortak ilkelerimizi yok eden ırkçılık ve yabancı düşmanlığına izin vermeyiz.” açıklamasını yapmıştır (RT, 2015).

Ocak-Mayıs 2014-2015 dönemlerinde Avrupa'ya gelenlerin sayısının gösterildiği Şekil 2 ve 2016-2017 dönemine ilişkin sayısal verilerin verildiği Tablo 1 sorunun hızlı bir şekilde büyüdüğünü göstermektedir.

Şekil 2: Akdeniz Yoluyla Avrupa'ya Giren Mülteciler ve Göçmenler

Kaynak: UNHCR'den aktaran (BBC, 2015).

Şekilden görüldüğü gibi 2014 ve 2015'in ilk beş ayına ilişkin yapılan karşılaştırmada mültecilerin ve göçmenlerin en fazla Yunanistan'a giriş yaptığı görülmektedir.

Tablo 1: Akdeniz Yoluyla Avrupa'ya Göç

	2017*		2016	
	Gelenler	Ölümler	Gelenler	Ölümler
İtalya	93.357	2.207	79.861	2.526
İspanya	7.389	115	2.476	87
Yunanistan	10.044	37	159.177	383
Kıbrıs	358	0	345	0
Toplam	111.148	2.359	241.859	2.996

Kaynak: International Organization for Migration; *1 Ocak-16 Temmuz 2017

2016'da Çıpras tarafından yapılan açıklamada, “bugün yüzleştiğimiz mülteci krizi küresel bir meydan okumadır. Ya birlikte ve uluslararası hukuka göre bu sorunu ele alacağız ya da başarısız olacağız.” şeklinde sorunun sadece Yunanistan ile ilgili olmadığı vurgusu yinelenmiştir (ANA-MPA, 2016). Sorunun Yunanistan'ı aşan boyutunu ise, “bugün dünyanın imtihandan geçen yerlerinden biri Yunanistan, altı aydan az bir zamanda 1.2 milyon mülteci ve göçmenle ilgilenmek zorunda kalan bir ülke olmuştur. Yaklaşık 60.000 mülteci ve göçmen kuzey sınırimızın diğer ülkelerin tek yanlı kararlarından dolayı kapalı olduğu için köşeye sıkışmış bir şekilde kalmıştır.” (ANA-MPA, 2016) şeklinde vurgulamıştır.

Ocak 2017'de, mülteci akınıyla mücadele eden ve maddi anlamda kayıplar yaşanan beş Yunan adasının –Lesvos, Chios, Samos, Kos ve Leros– belediye başkanları Çıpras ile görüşme talebinde bulunmuştur. Ada yönetimlerinin talepleri, mülteci krizinin yükü altında kalan adalar için sürdürülebilir bir çözüm üretilmesi ve mülteci sorunuyla ilgili ortak tutum takınılması olmuştur (gtp, 2017). Bu adalar, birkaç binlik nüfusuyla ciddi bir ekonomik kriz içerisinde olan ve temel ihtiyaçlarını karşılamak için mücadele

vermekte ve her gün yüzlerce göçmenin gelmesiyle zor bir durum içerisinde kalmaktadır (Xypolia, 2015: 62).

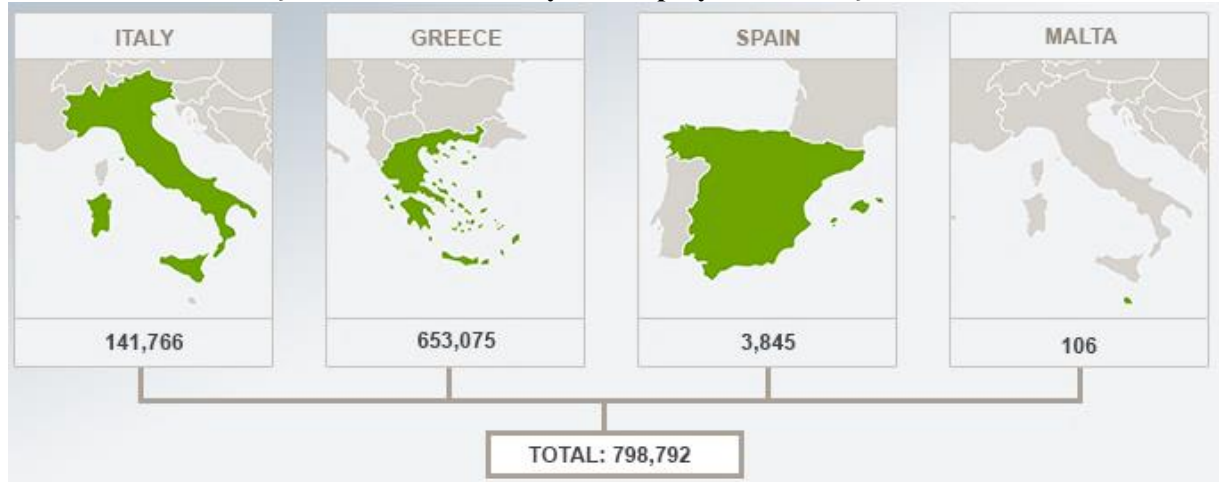
2. Yunanistan'ın AB'ye ve Avrupa Ülkelerine Tepkisi

Çıpras, Yunanistan'a akın eden göç dalgasının Yunanistan devletinin altyapısının kaldırabileceğinin çok ötesinde olduğunu, Yunanistan'ın önemli sorunları olduğunu ve bu nedenle AB'den yardım talep edildiğini belirtmiştir (The Guardian, 2015). Ayrıca, göçmen krizi konusunda sorumluluktan kaçınan ve Yunanistan sahillerine ulaşmaya çalışırken hayatını kaybeden çocuklar için iki yüzlü bir şekilde göz yaşı döken AB'nin bir üyesi ve yaşanan insanlık dramını ele almakta Avrupa'nın yetersiz kalmasından dolayı Avrupa'nın parçası olmaktan utandığını belirtmiştir (Kambas, 2015). Çıpras, Irak ve Suriye gibi ülkelere askeri müdahalelerde bulunan Batılı ülkelerin Orta Doğu'dan kitleler halinde göç etmek zorunda kalan mültecilerden dolayı büyük bir sorumluluğu olduğunu da ifade etmiştir. (Squires, 2015).

Çıpras, 2015 yılında Yunanistan'ın karşılaştığı mülteci sorunu karşısında “Şimdi Avrupa'da dayanışmanın olduğunun gerçek olup olmadığı ortaya çıkacaktır” (BBC, 2015) açıklamasını yapmıştır. Benzer bir açıklamasında konuyu “şimdi Avrupa'nın dayanışma içinde olan bir AB mi veya herkesin kendi sınırlarını korumayı deneyen bir AB mi olduğunu görme zamanıdır.” şeklinde değerlendirmiştir (The Guardian, 2015).

2015 itibarıyla Akdeniz yoluyla Avrupa'ya gelen göçmenlerin gösterildiği Şekil 3'e göre, Yunanistan açık ara en fazla göçmene maruz kalan ülke olmuştur. Ülkenin mevcut durumu ve imkanları da göz önüne alındığında bu boyuttaki bir sorunla mücadele etmesi mümkün görünmemektedir.

Şekil 3: Akdeniz Yoluyla Avrupa'ya Gelen Göçmenler

Kaynak: International Organization for Migration'den aktaran (Köylü, 2015b).

Yunanistan; Afganistan, Suriye veya diğer çatışma bölgelerinden gelen on binlerce mülteci nedeniyle sürekli olarak Avrupa'dan destek talep etmiştir. Çıpras, AB'nin Yunanistan konusunda bir sınav verdiğini, ekonomik cephede olumsuz sonuçlanan bu sınavın, mülteciler gibi insani konularda başarılı olmasını ümit ettiğini belirtmiştir. Ayrıca söz konusu sorunun bir Yunanistan sorunu değil Avrupa sorunu olduğunu, göçmenlerle toplum arasında bütünleşme sağlanabilmesi ve sınır kontrollerini sağlayabilmek için AB fonlarının da kullanılmasını savunmuştur (CBCnews, 2015). Çıpras'a göre, Yunanistan'daki mülteci sorunuyla ilgili çabalarının başarısız olması durumunda, Avrupa'da bu başarısızlıktan kazanç elde edecek olanlar yabancı düşmanları ve milliyetçi söylemler olacaktır (ANAMPA, 2016).

Yunanistan, ülkenin göçmenler için bir toplama kampı olması fikrine karşı çıkmaktadır. Bu duruma tepki gösteren Yunanistan Göç Bakanı Ioannis Mouzalis, diğer AB ülkelerinin Yunanistan kadar çaba göstermediğini belirtmiş, Danimarka'nın sığınmacıların değerli eşyalarına el koymaları gibi uygulamaların Avrupa'yı temsil eden şeyler ve Avrupa'yı yansıtan kararlar olmadığını belirtmiştir (Aljazeera, 2016).

Mart 2016'da, Yunanistan'da halihazırda 40.000'den fazla sığınmacı bulunduğu ve borç krizinin vurduğu bir ülke olarak Avrupalı ortaklardan önemli destekler olmaksızın Yunanistan'ın daha fazla sorumluluk üstlenmesinin mümkün olmayacağı Çıpras tarafından ifade edilmiştir (ABC News, 2016).

Çıpras, kendisiyle yapılan röportajda (Diekmann, 2016) Suriyeli mültecilere ilişkin soruları yanıtlamıştır. Buna göre, Yunanistan'ın bütün Avrupa ülkelerinin Avrupa anlaşmasına uyması gerektiğini, uymayanların yaptırımlarla karşılaşması gerektiğini, Avrupa'nın geleceği için önemli bir noktada olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, AB'nin sadece Merkez Avrupa'dan oluşmadığını İspanya, İtalya ve Yunanistan gibi deniz sınırları olan ülkeleri de olduğunu bu nedenle sınırları korumak amacıyla daha etkin olmaya ihtiyaç duyulduğunu açıklamıştır. Kendisine yöneltilen “hangisi sizin için daha kötüdür: borç krizi mi, mülteci krizi mi?” sorusunu ise, “bu iki krizi birbiriyle karıştırmamak gerekir. Bence mülteci krizi Avrupa için daha tehlikelidir çünkü bütün AB'yi tehdit etmektedir. Bazı Avrupalı liderler tarafından bizim değerlerimiz tartışma konusu yapılıyor.” şeklinde yanıtlamıştır. Yunanistan'daki durumun zor olduğunu ama kontrolleri dışında olmadığını ancak sadece Yunanistan'ın yükümlülüklerini yerine getirdiğini, verdiği taahhütlerin %100'ünü gerçekleştirdiğini buna karşın Yunanistan'ı eleştiren ülkelerin yükümlülüklerinin %10'unu gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Ne kadar mülteci gelirse gelsin Yunanistan'ın Avrupa'nın insancıl yüzünü temsil ettiğini belirten Çıpras, mültecilerin adil bir şekilde dağılımını talep ettiklerini söylemiştir. Yunanistan'ın bulunduğu durum nedeniyle Schengen Bölgesi'nden çıkarılma riskine ise, Avrupa'nın temel değerlerini savunduklarından dolayı ihtimal vermediğini belirtmiştir.

Mayıs 2016'da İstanbul'da düzenlenen Dünya İnsani Zirvesi'nde konuşma yapan Çıpras, “Mültecilerin, onları kaldıracak ülkelere yerleştirilmesi gerekiyor. Bugüne kadar gelen tepkilere baktığımızda ise Avrupa Birliği yeterli bir yaklaşım göstermedi. Geçtiğimiz yıldan bu yana AB ülkelerine yerleştirilen göçmen sayısı bin kişiden az.” (Yürük ve Bulur, 2016) şeklinde AB'ye olan tepkisini göstermiştir.

Yunanistan'ın mülteciler konusunda AB'nin desteğini alamadığı eleştirilerine karşın, Almanya'nın desteğini de yadsımadığı görülmektedir. Çıpras'a göre, Almanya mülteci kriziyle etkin ve insancıl bir şekilde ilgilenmektedir. Almanya, Avrupalı değerleri savunmaktadır. Merkel, mülteci konusunda insancıl bir yaklaşım sergilemiş ve liderliğini kanıtlamıştır. Merkel'in Macaristan lideri Viktor Orban gibi hareket etmesi durumunda Avrupa'daki bölünmüşlüğü Avrupa'yı başarısızlığa da iteceğini düşünen Çıpras, mülteci krizinin Avrupa'yı daha güçlü bir hale getireceğini savunan Merkel ile aynı fikirde olduğunu ifade etmiştir (Diekmann, 2016). Yunanistan Finans Bakanı da, Yunanistan'ın AB üye devletlerindeki dayanışma eksikliğinden dolayı olumsuz etkilendiğini, göç konusunda Yunanistan'ı destekleyen tek Avrupa devletinin Almanya olduğunu ifade etmiştir (Bloomberg, 2016).

3. Türkiye Boyutu

Mültecilerin Yunanistan'a akınlarının azaltılmaması durumunda Yunanistan'ın mülteciler için kara kutu olma tehdidi altında olduğunu belirten Çıpras'ın endişelerini yansıtan Yunanlı yetkililer, mültecilerin ve göçmenlerin Avrupa'ya girmek için kullandıkları ana giriş noktası olan Türkiye ile olan doğu sınırını korumaya odaklandıklarını belirtmişlerdir (Aljazeera, 2016).

Çıpras'ın Kasım 2015'te Başbakan olduktan sonra Türkiye'ye yaptığı ilk ziyarette öne çıkan konulardan biri mülteci krizi olmuştur. Yunanistan'ın göçmenlerin Avrupa'ya ayak bastığı ilk ülkelerden biri olduğu belirtilmiş ve “bu sadece Türkiye ve Yunanistan'ın sorunu değil. Krizin çözümü için Avrupa'nın ve hepimizin somut bir plana ihtiyacı var.” mesajıyla mülteci sorunun çözümü için Türkiye ile yakın bir şekilde çalışılabileceği gösterilmiştir (Köylü, 2015a). Yapılan görüşmede Yunanistan'ın Suriyeli mülteciler konusunda ortak hareket edilmesi söylemlerine karşılık olarak dönemin Başbakanı Ahmet Davutoğlu şu açıklamayı yapmıştır (Özel, 2015):

“Sorun, mülteciler sorunu değil, Suriye sorunu, Suriye'deki baskıcı rejim ile terörist gruplar sorunu. Bu büyük insani sorun, sadece Türkiye ve Yunanistan'ın sorunu değildir. Kimse, BMGK, bütün sorumluluklarını unutarak, meseleyi Ege sahillerinde yaşanan trajedi dolayısıyla Türkiye ile Yunanistan'ın omuzlarına atmamalıdır. Türkiye ve Yunanistan, aynen Suriyeli mülteciler gibi bu sorunun mağdurlarıdır. Müsebbipleri değildirler. Bu sorunun nihai çözümü, Şam'dan geçmektedir. İnsani trajediyi engelleme gayreti içinde olacağız.”

Yunanistan Göç Bakanı Ioannis Mouzalis ise, Yunanistan'ın öncelikli amacının Türkiye'deki mülteci krizi için bir çözüm aramak olduğunu ve bu çözüm arayışının Avrupa için doğru bir yöntem olduğunu belirtmiştir. Dışişleri Bakanı Nikos Kotzias da benzer şekilde "sorunun başlangıç noktası Türkiye'ye uzanmaktadır." açıklamasıyla Türkiye'ye yapılan vurguyu yenilemiştir (Michalopoulos, 2015).

Çıpras, kurumsal süreç ile ilgili olarak Yunanistan İltica Birimi'nin -ki 2013'e kadar böyle bir birim mevcut değildi- Avrupa'da en fazla iltica başvurusu alan dördüncü yer olduğu açıklamasını yapmıştır. Yunanistan yetkilileri ise, Avrupa ve Türkiye ile birlikte "Ege Denizi'ndeki ölümleri ve göç akının önemli ölçüde azaltmayı sağlayacak çok zor ama gerekli olan AB-Türkiye Anlaşması'nı uygulamaya çalışmaktadır." (ANA-MPA, 2016).

Türkiye'nin mülteci konusunda büyük bir yükün altında olduğunu ifa eden Çıpras, mültecilerin Yunanistan'a yüzerek gelmelerinin mümkün olmadığını, botlarla ve Türkiye'de üretilen can yelekleriyle geldiklerini belirtmiştir. Bu nedenle de bir sanayi halini alan bu durum için sorunun kökenlerinde çözümler aranmalı ve insan kaçakçılarıyla mücadele edilmelidir (Diekmann, 2016).

Mayıs 2016'da İstanbul'da düzenlenen Dünya İnsani Zirvesi'nde konuşma yapan Çıpras, "Türkiye ile işbirliği yaptık. AB anlaşmasının sonuçları çok iyi oldu ve bu süreci devam ettirmeye kararlıyız. Bu şekilde bir yaklaşım insani zorluklarla baş etmenin en etkili ve en iyi yolu" (Yürük ve Bulur, 2016) açıklamasıyla Türkiye ile yaptığı işbirliğinin önemini vurgulamıştır.

Ekim 2016'da Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin Suriyelilerin Yunanistan'da kalamaması eleştirisi ve Türkiye'ye sınır dışı edilme durumu Yunanistan yetkilileri tarafından cevaplanmıştır. Buna göre, Yunanistan'ın Vatandaşı Koruma Bakanlığı, Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin Suriyelilerin Türkiye'ye sınır dışı edilmesinin asılsız bir eleştiri olduğunu belirtmiştir. Bakanlık ayrıca mültecilerin Türkiye'ye dönmelerinin AB-Türkiye anlaşmasına uygun olarak yürütüldüğünü de açıklamıştır (PressTV, 2016).

Ekim 2017'de yapılan açıklamaya göre, Nisan 2016'dan itibaren AB-Türkiye arasındaki mutabakat çerçevesinde Yunanistan'dan Türkiye'ye gönderilen sığınmacıların sayısının 1.360 olduğu ve bunların 216'sının Suriyeli olduğu açıklanmıştır (AA, 2017).

SONUÇ

Yunanistan, 2009-2010 döneminden itibaren yaşadığı Euro krizini aşmaya çalıştığı bir süreçte, Suriye'de yaşanan gelişmeler sonucunda ülkelerini terk ederek Yunanistan'a gitmek isteyen göçmen sorunuyla da yüzleşmek zorunda kalmıştır. Ekonomik anlamda çöküş içinde olan Yunanistan'ın mülteci krizi gibi insani bir sorunla tek başına mücadele etmesi mümkün olmadığından sorunun çözümünde AB'den, Türkiye'den ve ilgili taraflardan destek isteme yoluna gittiği görülmüştür. Böylece, öncelikle AB olmak üzere, Türkiye ile de ortak çözüm mekanizmaları geliştirmeye çalışmıştır.

Özellikle 2014-2015 döneminde sayıları hızlı bir şekilde artan Suriyeli mülteciler, Yunanistan'ın çözebileceğinin ötesinde bir durum meydana getirmiştir. Bu süreçte Türkiye ile yapılan anlaşmanın sorunun çözümünde olumlu bir adım olmasına karşılık, AB genelinden beklediği desteği alamadığı görülmüştür. Ancak, Almanya'nın bu süreçte Yunanistan'a verdiği destek doğrudan Yunan yetkililer tarafından da ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Suriyeli mülteciler sorununun ilgili bütün taraflar açısından zor bir süreç olduğu yaşanan gelişmelerden görülmüştür. Yunanistan'ın da mevcut ekonomik ve siyasi yapısının bu derece önemli bir sorunla mücadele etmek için yetersiz kalması, ayrıca sorunla ilgili AB'nin bütüncül bir politikaya sahip olmaması sorunu daha fazla derinleştirmiştir. Nihayetinde, Suriyeli mülteci sayısının yüz binlere ulaşmasından sonra alınan tedbirlerle sorun önemli ölçüde kontrol altına alınmaya çalışılmıştır. Ancak belirtmek gerekir ki, Suriyeli mülteciler sorunu bir ülkenin mücadele edebileceği bir sorun olmayıp, çok taraflı ve kapsamlı çözüm mekanizmaları gerektirmektedir.

KAYNAKÇA

- AA** (2017), “Yunanistan bin 360 sığınmacıyı Türkiye'ye iade etti”, <http://aa.com.tr/tr/dunya/yunanistan-bin-360-siginmaciyi-turkiyeye-iade-etti/929069> 10.12.2017.
- ABC News** (2016), “Europe migrant crisis: Greece delays sending refugees back to Turkey under EU deal”, <http://www.abc.net.au/news/2016-03-20/greece-to-apply-eu-turkey-deal,-people-arrive-ahead-of-deadline/7261006> 18.07.2017.
- ALJAZEERA** (2016), “Greece reacts to EU's hard line on refugees”, <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2016/01/greece-reacts-eu-hard-line-refugees-160127072111370.html> 22.07.2017.
- ANA-MPA** (2016), “PM Tsipras: Refugee crisis a global challenge”, <http://www.anna.gr/english/article/15181/PM-Tsipras:-Refugee-crisis-a-global-challenge> 08.07.2017.
- BBC** (2015), “Migrant 'chaos' on Greek islands - UN refugee agency”, <http://www.bbc.com/news/world-europe-33818193> 12.07.2017.
- BLOOMBERG** (2016), “The Odd Couple: Merkel, Tsipras Fate Tied to EU Refugee Deal”, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-03-06/the-odd-couple-merkel-tsipras-fate-tied-over-eu-refugees-deal> 17.07.2017.
- CBCnews** (2015), “Greece can't handle migrant influx, PM Alexis Tsipras says”, <http://www.cbc.ca/news/world/greece-can-t-handle-migrant-influx-pm-alexis-tsipras-says-1.3182597> 12.07.2017.
- DIEKMANN, Kai** (2016), “Greek prime minister Tsipras says its position in Europe is 'a blessing and a curse’”, <http://www.businessinsider.com/bi-de-interview-with-alexis-tsipras-2016-3> 12.07.2017.
- EVANGELİNİDİS, Angelos** (2016) “The Greek State’s Response to the Refugee Crisis and the Solidarity Movement Event Analysis”, *Contemporary Southeastern Europe*, 3(1), s.32-36.
- GTP** (2017), “Greek Mayors Request Meeting with PM Tsipras to Discuss Refugee Issue”, <http://news.gtp.gr/2017/01/16/mayors-meeting-greek-pm-refugee-issue/> 10.07.2017.
- INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION**, <https://www.iom.int/>
- KAMBAS, Michele** (2015), “Greek PM Tsipras says shamed by Europe's handling of migrant crisis”, <http://www.reuters.com/article/us-europe-migrants-greece-tsipras-idUSKCN0SO11A20151030> 10.07.2017.
- KELLOU, Dorothée Myriam** (2014), “Syrian refugees in Greece demand 'decent' living conditions”, <http://observers.france24.com/en/20141126-syria-refugees-protest-greece-athens> 18.07.2017.
- KÖYLÜ, Hilal**, (2015a) “Tsipras’ın önceliği mülteci krizi”, <http://p.dw.com/p/1H8hE> 11.07.2017.
- KÖYLÜ, Hilal**, (2015b), “Refugee crisis dominates Tsipras trip to Turkey”, <http://p.dw.com/p/1H8wa> 11.07.2017.
- MICHALOPOULOS, Sarantis** (2015), “Tsipras: Unlike Hungary, Athens will help resolve the refugee crisis”, <http://www.euractiv.com/section/justice-home-affairs/news/tsipras-unlike-hungary-athens-will-help-resolve-the-refugee-crisis/> 10.07.2017.
- ÖZEL, Rıza** (2015), “Mülteciler konusunda Türkiye ve Yunanistan ortak mağdur”, <http://www.hurriyet.com.tr/multeciler-konusunda-turkiye-ve-yunanistan-ortak-magdur-40015890> 09.07.2017.
- PRESSTV** (2016), “Greece rejects UN criticism about deported Syrians”, <http://www.presstv.ir/Detail/2016/10/22/490194/Greece-Syrian-refugees-UNHCR> 10.07.2017.
- RT** (2015), “Greek PM condemns EU mismanagement of refugee crisis, social costs of austerity at UNGA”, <https://www.rt.com/news/317332-tsipras-eu-refugees-austerity/> 09.07.2017.

- SQUIRES**, Nick (2015), “Migrant crisis makes me ashamed to be in EU, says Greek PM”, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/greece/11966747/Migrant-crisis-makes-me-ashamed-to-be-in-EU-says-Greek-PM.html> 08.07.2017.
- The Guardian** (2015), “Immigrant flow to Greece is beyond what we can handle – Alexis Tsipras”, <https://www.theguardian.com/world/2015/aug/07/immigrant-flow-to-greece-is-beyond-what-we-can-handle-alexis-tsipras> 10.07.2017.
- UNHCR** (2013), “Syrians in Greece: Protection Considerations and UNHCR Recommendations”, http://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/News/2012/Syria/pc/EN/Syria_Position_april_2013_EN.pdf 18.07.2017.
- XYPOLIA**, Ilia (2015), “Kriz İçinde Artan Kriz: Mülteci Akınına Yenik Düşen Yunanistan”, *Analist*, Sayı: 56, s. 60-65.
- YÜRÜK**, Betül ve Bulur, Meltem (2016), ““Türkiye ile işbirliği yaptık, süreci devam ettireceğiz””, <http://aa.com.tr/tr/turkiye/turkiye-ile-isbirligi-yaptik-sureci-devam-ettirecegiz/577328> 14.07.2017.